

ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Тези доповідей
VI Міжнародної науково-практичної конференції
(9–10 травня 2024 року, м. Львів)

За загальною редакцією
Наталії ПАВЛЕНЧИК

Львів
ЛДУФК ім. Івана Боберського
2024

УДК 338.45:330.332(477)

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА ЯК МОДЕЛЬ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Володимир Дудюк

кандидат економічних наук, доцент

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)*

Понад три десятиліття українське суспільство має намір досягти збалансованого розвитку й інтеграції до європейського співтовариства. На сьогодні цим планам перешкоджає військова агресія російської федерації, особливо в умовах повномасштабної війни. Масовані обстріли й атаки призводять до загибелі й каліцтва серед мирного населення, а також до руйнування цивільної та військової інфраструктури. Ці події мають негативний вплив на природне життєве середовище. За інформацією Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, шкода, завдана довкіллю, сягає близько 2,4 трлн грн (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінювання шкоди завданої довкіллю внаслідок збройної агресії РФ

Чинники негативного впливу	Обсяг негативного впливу	Оцінені збитки, млрд грн	Маса забруднювальних речовин, тис. т
Атмосферне повітря			
Пожежі в природному середовищі	66, 9 тис. га	1216,5	54685,3
Горіння нафтопродуктів	722,7 тис. т	51,9	979,5
Знищення інфраструктури	2080,2 тис. м ²	5,9	11868,1
Земельні ресурси			
Засмічення земель	18310,6 тис. м ²	1021,0	-
Забруднення ґрунтів	747,9 тис. м ²	16,5	-
Водні ресурси			
Засмічення водних об'єктів	-	8,8	36205,7

Забруднення водних об'єктів	-	40,6	1,7
Самовільно забрана вода	658000 тис. м ³	24,8	-

Примітка. *Інформація станом на 01.03.2024 р. [1].

Як видно з представленої інформації, за оцінками Державної екологічної інспекції України, значного негативного впливу в результаті військової агресії зазнали атмосферне повітря й земельні ресурси.

Інколи не всі замислюються про обсяги завданої шкоди довкіллю, водночас за підрахунками експертів, лише за рік повномасштабної війни у довілля потрапило 120 млн т парникових газів. Це майже рівнозначно обсягу викидів Бельгії за рік [2].

Варто відзначити, що зниження рівня економічної діяльності України через війну не призвело до зменшення шкідливих викидів у глобальному вимірі, адже промислове забруднення переважно перемістилося в інші країни.

Такий стан справ вимагає від українського суспільства вибрати й запровадити найбільш природоошадливу модель економіки для післявоєнного розвитку держави.

Наприклад, Ліонель Роббінс, англійський економіст, визначав економіку у своєму впливовому творі «Економічний підхід до політичної економії», опублікованому 1932 року. Він трактував економіку як науку, що досліджує поведінку людей щодо управління обмеженими ресурсами, які мають альтернативні використання, для задоволення їхніх потреб. Визначення Роббінса акцентує на аспекті обмеженості ресурсів й альтернативних виборах, які ставлять перед собою суб'єкти економічної діяльності.

На думку американського економіста Абби Лернера, ще в 1970-х «Економіка отримала титул королеви суспільствознавства, обираючи розв'язання політичних проблем як свою галузь» [3].

Актуальні питання споживчого суверенітету спонукають нас до вибору дієвих економічних моделей з-поміж деяких кольорових і неоекономік. Привабливими для нас є: «синя економіка» Г. Паулі, «зелена економіка» А. Кемерона, «сталий розвиток» Х. Брундтланд, «екологічна економіка» Г. Дейлі або «поведінкова економіка» Д. Канемана та Р. Талера [4–7]. Однак наш вибір припав на «циркуляційну економіку», фундаторами й послідовниками якої є В. Штахель та Е. Макартур. Це впливає з потреби функціонування економіки країни так, щоб відходи одного виробництва ставали ресурсами для іншого, зводячи до мінімуму потребу в нових видах сировини й зменшення шкідливих викидів. [8,9].

У Регламенті Європейського Союзу щодо створення засад для сприяння стійким інвестиціям визначено шість екологічних цілей: пом'якшення наслідків зміни клімату, адаптація до кліматичних змін, стале використання та охорона водних і морських ресурсів, перехід до циркулярної (замкненого циклу) економіки, запобігання й контроль забруднення, захист і відновлення біорізноманіття й екосистем [10,11].

Такий факт спричинив актуальність переходу до циркулярної економіки в Європейському Союзі, а процес євроінтеграції України передбачає перехід до цієї нової моделі економіки.

Список використаних джерел

1. Офіційний ресурс Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://ecozagroza.gov.ua/>
2. Climate damage caused by russia's war in Ukraine. URL: <https://en.eco-action.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/clim-damage-by-russia-war-12months.pdf>
3. Аджемоглу Д., Робінсон Д. Чому нації занепадають. 2-ге вид. випр. Київ: Наш формат, 2017. 440 с.
4. Паулі Г. Синя Економіка. 10 років, 100 інновацій, 100 мільйонів робочих місць. Доповідь Римського Клубу. Київ, 2012. 320 с.
5. Cameron A., Clouth S. A guidebook to the Green Economy. Undesa, 2012. 64 p.
6. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку. Київ: Інтелсфера, 2002. 312 с.
7. Талер Р. Поведінкова економіка. Чому люди діють ірраціонально і як отримати з цього вигоду/ 2-ге вид. випр. Київ: Наш формат, 2021. 464 с.
8. Zero Emissions Research and Initiatives. URL: <http://zeri.org>
9. Ellen MacArthur Foundation: A New Textiles Economy: Redesigning Fashion's Future. URL: https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/ANew-Textiles-Economy_Full-Report_Updated_1-12-17.pdf
10. Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088 (Text with EEA relevance). URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>
11. Швець А. І. Циркулярна економіка як нова модель розвитку економіки України в процесі євроінтеграції. *Економічний вісник*. 2022. № 1 С. 43–49. <https://doi.org/10.33271/ebdut/77.043>